

Nr 23.

Ankom till riksdagens kansli den 31 mars 1922 kl. 2 e. m.

*Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner
ifråga om tullsatserna å vissa slag av spannmål, m. m.
(1:a avd.)*

Till bevillningsutskottet hava hänvisats nedan omförmälda sex motioner, innehållande förslag i fråga om skyddet för den inhemska spannmålsodlingen, nämligen

dels de likalydande motionerna nr 52 i första kammaren av herr *Petrus Nilsson* m. fl. och nr 82 i andra kammaren av herr *Olsson* i *Kullenbergstorp* m. fl., i vilka motioner hemställts,

»att riksdagen måtte besluta

att vid införsel till riket under tiden 1 juni 1922—31 maj 1923 av vete, råg eller korn skall, där det i enlighet med nedan meddelade bestämmelser för den tid, då införseln sker, beräknade importpriset för vete med en krona eller mera för 100 kilogram understiger det på sätt nedan sägs bestämda inhemska normalpriset för vete, utgå tull; och skall tullen motsvara halva skillnaden mellan nämnda normalpris och importpris;

att vid införsel till riket under samma tid av mjöl eller gryn av vete, råg eller korn samt vid införsel av malt eller av till tulltaxans rubrik 149 hänförligt bröd skall erläggas en tullsats, som utöver ett fast grundbelopp av 1 krona 50 öre utgör den för omalet vete samtidigt gällande tullsatsen, ökad med 35 procent, dock att tullsatsen icke må med mer än 75 procent överstiga samtidigt utgående glidull å omalen spannmål; skolande nu ifrågavarande tullsats uttryckas i jämnt femtal öre och vid behov avrundas till närmast högre femtal;

att förenämnda inhemska normalpris för vete skall för tiden 1 juni 1922—31 maj 1923 uträknas av lantbruksstyrelsen i enlighet med de grunder, som finnas angivna i den vid statsrådsprotokollet till *pro-Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 17 häft. (Nr 23.)*

position nr 2 den 2 augusti 1919 angående glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m. fogade bilagan nr 1, med den skillnad att i stället för en avkastning av 19.60 deciton per hektar skall räknas med en avkastning av 20.40 deciton per hektar; samt

att ovan omförmälda importpris skall för perioder om en kalendermånad, räknade från och med den 1 juni 1922, beräknas av kommerskollegium och avse medelpriset å utländskt vete, fritt banvagn i svensk importhamn.»;

dels motionen nr 127 i andra kammaren av herr *Lindman* m. fl., däri föreslagits, »att riksdagen måtte för sin del besluta,

att kungl. förordningen den 20 april 1921 nr 151 angående glidande tullsatser å vissa slag av spannmål m. m. och kungl. förordningen nr 152 samma dag angående vissa ändringar i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor må erhålla förlängd giltighet omfattande tiden från den 1 juni 1922 till den 31 maj 1923.»;

dels motionen nr 51 i första kammaren, däri av herr *Sederholm* m. fl. hemställts, »att riksdagen måtte besluta,

att vid införsel till riket skall från och med den 1 juni 1922 utgå tull för

Spannmål, omalen

vete, råg och korn för 100 kg. 7 kronor 20 öre.

Spannmål, malen

mjöl och gryn av vete, råg och korn för 100 kg. 11 kronor 25 öre.»;

dels motionen nr 83 i andra kammaren av herrar *Poppius* och *Andersson* i Storegården, däri hemställts, »att riksdagen behagade besluta,

att från och med den 1 juni 1922 skall vid införsel till riket utgå tull för

Spannmål, omalen

vete, råg och korn per 100 kg. 7 kronor 20 öre.

Spannmål, malen

vete, råg och korn per 100 kg. 11 kronor 25 öre.»;

dels ock motionen nr 72 i första kammaren, däri av herr *Heyman* föreslagits,

»att riksdagen måtte besluta

1:o) att hemställa till Kungl. Maj:t att från och med dag, som av

Kungl. Maj:t bestämmes, intill utgången av maj månad 1923 utfärda förbud mot införsel av vetemjöl och vetegryn;

2:o) att hemställa till Kungl. Maj:t att för samma tid, som anges under mom. 1, må med kvarnföreningen träffa överenskommelse, dels om den högsta kvantitet utländskt vete, som tid efter annan vid förmalning får inblandas, dels även rörande försäljningspris å vetemjöl;

3:o) att i den händelse yrkandena under 1 och 2 skulle bifallas, nedan nämnda rubriker i tulltaxan må erhålla följande ändrade lydelse: 74 a. Råg, vete och korn per 100 kg. 5 kronor. 79 b. Gryn av råg eller korn samt mjöl av råg eller korn per 100 kg. 8 kronor 25 öre.»

Samtliga förenämnda motioner har utskottet ansett lämpligt behandla i ett sammanhang.

Vid upphörandet av det statsingripande å den inhemska spannmålsmarknaden i form av utav staten garanterade minimipriser å vissa slag av spannmål, som under en del av kristiden anlåtats till tryggande av landets behov av brödsäd, funno Kungl. Maj:t och riksdagen ur folkförsörjningens synpunkt särskilda åtgärder alltjämt erforderliga för att stödja den inhemska brödsädsodlingen. De osäkra prisförhållanden, som under den närmaste framtiden syntes komma att utmärka den utländska spannmålsmarknaden, befarades nämligen kunna komma att äventyra spannmålsodlingen inom landet. En återgång till fasta tullsatser ansågs under rådande förhållanden icke omedelbart böra äga rum, utan syntes med förhållandena bäst förenligt att för ändamålet anlita en reglering av importpriserna i förhållande till gällande produktionskostnader enligt ett system med s. k. glidande tullskala. Det glidtullsystem, som sålunda infördes och vilket — med vissa vid 1921 års riksdag vidtagna förändringar — alltjämt gäller, tillkom alltså, på sätt även framgår av innehållet i såväl Kungl. Maj:ts proposition som riksdagens skrivelse i ämnet (1919 års urtima riksdag: prop. nr 2, skr. nr 3), allenast såsom ett provisorium, avsett att förmedla återgången till de suspenderade fasta tullsatserna. Att så var förhållandet framgår bland annat därav, att för den glidande tullsatsen ursprungligen bestämdes ett högsta belopp, sammanfallande med den före världskriget gällande fasta tullsatsen. Till belysande av glidtullssystemets provisoriska karaktär torde följande i ovannämnda utskottsbetänkande förekommande uttalande kunna tjäna:

Utskottet.

Gällande glid-
tullsystem.

»Utskottet vill — — — icke underlåta att särskilt betona, att utskottet vid behandlingen av den föreliggande frågan, i likhet med såväl de sakkunniga som departementschefen, helt bortsett från tullpolitiska synpunkter. Genom den hemställan, utskottet går att göra i detta ämne, tager utskottet följaktligen i intet hänseende ställning till den principiella frågan om tullskydd för jordbruket. Att i detta sammanhang lämna tullpolitiken ur sikte har utskottet ansett vara icke blott, med hänsyn till den uppgift det gällt att söka lösa, naturligt, utan även påkallat därav att berörda tullfråga tillhör de ämnen, vilkas behandling i ett sammanhang är anförtrodd åt den nu arbetande tull- och traktatkommittén.»

Motionerna.

Nu föreliggande motioner innefatta förslag i fråga om skydd åt den inhemska spannmålsodlingen efter utgången av den tid, varunder nu gällande glidullsystem äger tillämpning, eller från och med den 1 juni 1922. Motionärerna anvisa härvidlag i huvudsak tre olika vägar, nämligen dels importreglering i förening med höjda fasta tullsatser, dels förlängning av glidullsystemet, dels ock återgång till fasta tullsatser, ehuru väsentligt förhöjda.

Till stöd för de sålunda väckta förslagen hava motionärerna åberopat det låga priset å utländsk spannmål samt den enligt motionärernas mening främst härav föranledda betydande importen av spannmål till riket. Beträffande vad motionärerna i övrigt anfört torde utskottet få hänvisa till motionerna.

Utskottets yttrande.

Utskottet övergår härefter att yttra sig i anledning av de olika motionerna, därvid utskottet kommer att först framföra de speciella skäl, vilka enligt utskottets mening tala emot förslagen om importreglering samt förlängning av glidullsystemet, för att därefter vid behandlingen av de motioner, som uteslutande avse höjning av de fasta tullsatserna, ange sin principiella ställning till hela det föreliggande spörsmålet.

Motionen I: 72.

Det i motionen nr 72 i första kammaren av herr Heyman framförda förslaget avser importförbud i förening med importlicenser jämte förhöjda tullsatser. I fråga härom vill utskottet frambålla, att införandet av importreglering för spannmål dels skulle nödvändiggöra särskilda från statens sida vidtagna anordningar för regleringens handhavande, dels ock förutsätta, att spannmålspriserna genom statsåtgärder reglerades. Med hänsyn särskilt till de stora olägenheter, som enligt under krigsåren vunnen erfarenhet äro förenade med ett dylikt statsingripande, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka bifall till förevarande motion.

Såsom av det föregående framgår innefattas i motionerna nr 52 i första kammaren av herr Petrus Nilsson m. fl., nr 82 i andra kammaren av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. och nr 127 i andra kammaren av herr Lindman m. fl. förslag om fortsatt tillämpning av glidtullsystemet.

Motionerna
I: 52, II: 82
och II: 127.

Erfarenheten av glidtullsystemet gav redan tidigt vid handen, att detsamma icke motsvarade det syfte, som därmed avsetts, detta främst beroende på svårigheten att effektivt anpassa glidtullarna efter växlingarna i importpriset. I syfte att avlägsna de sålunda förefintliga bristerna vidtogos vid 1921 års riksdag vissa ändringar i glidtullsystemet. Icke heller i sin nya form har detta system emellertid visat sig för sitt ändamål tjänligt. Detsamma har fastmera — i direkt strid mot sitt syfte — alltjämt möjliggjort och genom sin anordning även själv framkallat en spekulation, som givetvis varit ägnad att till förfång för den inhemska jordbruksnäringen befrämja importen av utländsk spannmål.

Den vunna erfarenheten talar sålunda bestämt emot en förlängning av glidtullsystemet. För övrigt synas prisförhållandena å den utländska spannmålsmarknaden, såsom i flera av motionerna även framhållits, numera förete en tendens till stabilisering, varför behovet av ett tullskydd, anpassat efter växlingarna i importpriset, i fortsättningen måhända icke kommer att göra sig lika starkt gällande som hittills. Utskottet har på nu anförda skäl icke funnit sig kunna förorda en förlängd tillämpning av glidtullsystemet.

Av de föreliggande förslagen återstå de, som uteslutande avse höjning av de fasta tullsatserna för vissa slag av spannmål sådana dessa faststälts i 1911 års tulltaxa, nämligen motionerna nr 51 i första kammaren av herr Sederholm m. fl. och nr 83 i andra kammaren av herrar Poppius och Andersson i Storegården. I ett nyligen avgivet betänkande (nr 19) har utskottet hemställt om avslag å en del motionsvis framförda förslag om förhöjning av tullsatserna å vissa animaliska jordbruksprodukter m. m. I den till stöd för nämnda hemställan framförda motiveringen framhöll utskottet, att de behandlade förslagen icke berörde endast jordbrukets intressen. Fastmera betraktade utskottet dem ur synpunkten av de ifrågasatta tullförhöjningarnas inverkan på den allmänna prisbildningen. I sådant hänseende påvisade utskottet, huru som en höjning av tullsatserna för vissa nödvändiga livsfrönödenheter skulle motverka hela näringslivets intressen; och framhöll utskottet tillika angelägenheten att under den rådande depressionen icke genom statsåtgärder främja en

Motionerna
I: 51 och
II: 83.

sådan prisstegring å dylika förnödenheter, som måste bli va en följd av tullförhöjningen, om denna skulle gagna sitt syfte. Vad utskottet i sådana hänseenden anförde äger i stort sett tillämpning även å de nu föreliggande förslagen. Vid sådant förhållande har utskottet icke ansett lämpligt att här ånyo angiva sin ståndpunkt i hithörande frågor, utan tillåter sig utskottet i fråga härom hänvisa till vad utskottet i tillämpliga delar anført i sitt omförmälda betänkande nr 19. Därutöver vill utskottet fästa uppmärksamheten på följande.

Vid utformandet av det gällande tullsystemet var en av de ledande grundtankarna att åstadkomma jämviktsläge mellan jordbrukets och industrins stridiga intressen. Varje mera väsentlig ändring av tullsatserna för jordbrukets produkter, sådana dessa äro bestämda i 1911 års tulltaxa, sammanhänger sålunda nära med frågan om hela tullsystemets anordnande. Ett bifall till de föreliggande förslagen om höjning av de fasta tullsatserna för spannmål, i vilka förslag icke är fråga om några provisoriska tullförhöjningar, innebär också ett föregripande av den inom tull- och traktatkommittén för närvarande pågående utredningen.

Utskottet har på sålunda i korthet angivna skäl icke funnit sig kunna tillstyrka en förhöjning av de fasta tullsatserna å spannmål. Å andra sidan har utskottet emellertid ansett någon sänkning av desamma icke böra under nuvarande förhållanden ifrågakomma, utan sålunda velat förorda en återgång till förut gällande tullsatser. Något särskilt riksdagens beslut härom erfordras givetvis icke, alldenstund sistnämnda tullsatsater åter träda i kraft, i och med att de förordningar, som reglera glidtullarna, med utgången av maj månad 1922 upphöra att gälla.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa, att

a) motionerna I: 52 av herr Petrus Nilsson m. fl. och II: 82 av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl., angående glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m., och

motionen II: 127 av herr Lindman m. fl., angående glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m.;

b) motionen I: 51 av herr Sederholm m. fl., an-

gående fasta tullsatser för vissa slag av spannmål m. m, och

motionen II: 83 av herrar Poppius och Andersson i Storegården, om höjda fasta tullsatser för vissa slag av malen och omalen spannmål; samt

c) motionen I: 72 av herr Heyman, om reglering av tillförseln av utländskt vetemjöl och utländskt vete;

icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 mars 1922.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Gustaf Nilsson, K. A. Nilson, Wigfors, Rosén, Wohlin, Björnsson, Boman, Rune, Jönsson i Boa, Månsson i Hagaström, Johansson i Kullersta, Lithander, Johansson i Kälkebo, Henrikson, Heyman, Uddenberg i Karlskoga, Jönsson i Fridhill och Björklund.

Reservationer:

1) av herrar friherre *Fleming*, *Wohlin*, *Jönsson* i Boa, *Lithander*, *Johansson* i Kälkebo och *Henrikson*, vilka ansett, att utskottet bort tillstyrka riksdagen

att, med bifall till motionerna I: 52 av herr Petrus Nilsson m. fl. och II: 82 av herr Olsson i Kullenbergstorp m. fl. samt i anledning av motionen II: 127 av herr Lindman m. fl., besluta

att vid införsel till riket under tiden 1 juni 1922 —31 maj 1923 av vete, råg eller korn skall, där det i enlighet med nedan meddelade bestämmelser för den tid, då införseln sker, beräknade importpriset för vete med en

krona eller mera för 100 kilogram understiger det på sätt nedan sägs bestämda inhemska normalpriset för vete, utgå tull; och skall tullen motsvara halva skillnaden mellan nämnda normalpris och importpris;

att vid införsel till riket under samma tid av mjöl eller gryn av vete, råg eller korn samt vid införsel av malt eller av till tulltaxans rubrik 149 hänförligt bröd skall erläggas en tullsats, som utöver ett fast grundbelopp av 1 krona 50 öre utgör den för omålet vete samtidigt gällande tullsatsen, ökad med 35 procent, dock att tullsatsen icke må med mer än 75 procent överstiga samtidigt utgående gliditull å omalen spannmål; skolande nu ifrågavarande tullsats uttryckas i jämnt femtal öre och vid behov avrundas till närmast högre femtal;

att förenämnda inhemska normalpris för vete skall för tiden 1 juni 1922—31 maj 1923 uträknas av lantbruksstyrelsen i enlighet med de grunder, som finnas angivna i den vid statsrådsprotokollet till proposition nr 2 den 2 augusti 1919 angående glidande tullsatser för vissa slag av spannmål m. m. fogade bilagan nr 1, med den skillnad att i stället för en avkastning av 19.60 deciton per hektar skall räknas med en avkastning av 20.40 deciton per hektar; samt

att ovan omförmälda importpris skall för perioder om en kalendermånad, räknade från och med den 1 juni 1922, beräknas av kommerskollegium och avse medelpriset å utländskt vete, fritt banvagn i svensk importhamn.

2) av herr *Jönsson* i Fridhill, som anfört:

»Den teoretiska rättvisa, som gliditullsystemet vid dess införande allmänt ansågs innebära, har i den praktiska tillämpningen icke visat sig hållbar. Svårigheten att exakt bedöma skördeavkastningen samt att uppgöra säkert normerande produktionskalkyler, exportländernas variabla valuta och andra faktorer hava medfört alltför stora svårigheter för ernående av fullt tillförlitliga siffror. Jag finner därför, i likhet med utskottet, synnerligen starka skäl tala för ett återinförande av fasta tullsatser.

Särskilt med tanke på den avsevärda import av vete, som ägde

rum under förra årets sommar och som i sin ordning bidragit till de rådande höga priserna å vetemjöl, under det att producenterna av brödspannmål endast till låga priser kunde erhålla en högst begränsad avsättning av sina produkter med därav följande nu inneiggande inhemska lager, finner jag det dock påkallat, att riksdagen modifierar övergången från den nu maximerade tullen; och har jag i sådant hänseende ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen måtte besluta, att under tiden 1 juni 1922—31 maj 1923 tullsatserna för nedannämnda varuslag skola utgöra

för råg, vete och korn	5.— kr. per 100 kg.
» gryn och mjöl av råg, vete	
eller korn	8.25 » » 100 ».);

3) av herr *Heyman*, vilken yrkat bifall till sin motion;

4) av herr *Månsson* i Hageström, vilken yrkat, att utskottet måtte föreslå, det tullfrihet å spannmål, mjöl och bröd skall inträda från och med den 1 juni 1922; samt

5) av herr *Boman*.